

Beleid bijtincidenten honden 2016

1 Inleiding

Veel mensen hebben huisdieren. Soms veroorzaken deze dieren overlast voor de gemeenschap. In dit beleid wordt specifiek gekeken naar de overlast veroorzaakt door honden. Leidraad hierbij is dat de inwoners van de gemeente Tilburg zich vrijelijk in de openbare ruimte moeten kunnen bewegen en hun dieren buiten moeten kunnen laten.

Bij overlast door honden kunnen zowel de politie / Openbaar Ministerie als de gemeente aan zet zijn. Dit beleid ziet uitsluitend toe op de verantwoordelijkheden van de gemeente en wanneer en op welke wijze de gemeente de haar toekomstige bevoegdheden inzet.

De politie heeft een rol als er (mogelijk) sprake is van een strafbaar feit. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan vernieling (van een ander dier of een ander goed), mishandeling / lichamelijk letsel (van een mens) of ophitsing. Het Openbaar Ministerie besluit vervolgens over eventuele strafvervolging. Er zijn echter situaties denkbaar dat er strafrechtelijk geen aanknopingspunten zijn voor politie en Openbaar Ministerie en dat het incident wordt beschouwd als een civielrechtelijke kwestie tussen burgers. Dit laat onverlet dat sprake kan zijn van overtreding van onze Algemene plaatselijke verordening en dat het veiligheidsgevoel is aangetast. Het is daarom van belang dat de gemeente wel geïnformeerd wordt over overlast zodat we dit kunnen monitoren en kunnen ingrijpen.

De gemeente heeft een taak in het kader van de openbare orde en veiligheid en naleving van de Algemene plaatselijke verordening. Dit betekent dat respectievelijk de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders als bestuursorganen binnen de gemeente een rol kunnen hebben. Aangezien de burgemeester ook in onvoorziene situaties moet optreden, beperkt dit beleid zich tot het beschrijven van de relevante bevoegdheden op dit vlak. Uiteraard is in individuele gevallen en aan de raad verantwoording verschuldigd.

De afgelopen jaren is de gemeente geconfronteerd met een toename van meldingen van bijtincidenten in de gemeente. Gezien de toename van het aantal meldingen, is dit beleid nu opgesteld. Daarnaast is er zowel bij gemeente als bij politie behoefte aan duidelijkheid om te voorkomen dat een burger die overlast van honden heeft ervaren tussen wal en schip raakt.

Dit beleid is in verschillende onderdelen opgedeeld en volgt het proces van (bijt)incident tot besluitvorming. De verschillende stappen in het proces worden hierna verder beschreven en zijn grafisch weergegeven in bijlage III. Deze stappen komen ook overeen met het advies van de Raad voor Dierenaangelegenheden.¹

Het startpunt is een incident met een hond. De gemeente ontvangt daarover, via de politie, een melding. Naar aanleiding van deze melding wordt nadere informatie ingewonnen. Er vindt vervolgens een beoordeling plaats van het incident en er volgt besluitvorming. Vervolgens is er een handhavingfase.

¹ *Rapport Verantwoord honden houden*, bijlage bij *Kamerstukken II 2013/14*, 28 286, nr. 729.

In dit beleid komt verder de mogelijkheid van heroverweging van de toepassing van dit beleid aan de orde en de mogelijkheid om van dit beleid af te wijken. Als bijlage bij dit beleidsstuk gaat een lijst van definities, zijn de relevante wetsartikelen opgenomen en zijn de verschillende mogelijkheden in een schema gezet.

2 Incident

1.1 Registratie bijtincidenten

Inwoners van de gemeente Tilburg kunnen bij de politie melding of aangifte doen van een bijtincident. De politie registreert de melding en aangifte en geeft deze, met toestemming van de melder/ aangever, door aan de gemeente. Wanneer er een aangifte wordt opgenomen, zal er worden beoordeeld of strafvervolgning mogelijk is. Als er geen aangifte mogelijk is, zal er een melding door de politie worden opgesteld.

Met de politie is afgesproken dat in de registratie, zo mogelijk, de volgende gegevens worden opgenomen:

- de personalia van de melder en van de eigenaar/houder van de hond;
- de adresgegevens van de melder en van de eigenaar/houder van de hond; \
- de plaats van het incident en een korte omschrijving van het incident.

Deze melding wordt vanuit de politie aan een vast contactpersoon bij de gemeente doorgegeven.

1.2 Bestuursrechtelijke onderzoek

Een van de buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa's) van de gemeente gaat bij de melder langs voor het opnemen van een verslag van de gebeurtenissen. Hiermee start het bestuursrechtelijk onderzoek.

In het verslag worden de gebeurtenissen chronologisch beschreven vanuit het gezichtspunt van de melder. Dit gebeurt eveneens met de bevindingen van de eigenaar/houder van de hond en de eventuele getuigen. De getuigen worden enkel gehoord indien dit naar het oordeel van de gemeente noodzakelijk is.

Het verslag bevat, zo mogelijk, de volgende gegevens:

- persoonsgegevens, van degene die een verklaring aflegt;
- gegevens van de bijtende hond inclusief ras, chipnummer, roepnaam hond, kopie van paspoort en/of stamgegevens en foto;
- indien van toepassing gegevens gebeten hond, inclusief vermelding van ras, chipnummer, roepnaam hond, kopie paspoort en/of stamboomgegevens;
- indien van toepassing gegevens gebeten mens/dier;
- aard en omvang van de schade;
- een beschrijving van de omstandigheden waaronder en de aanleiding waarom de hond heeft gebeten;
- of er andere of 'oudere' meldingen zijn (tot drie jaar terug) over de desbetreffende hond.

Indien mogelijk zitten bij de verslagen foto's van de honden en van het letsel, de schade. Als sprake is van een huisartsenbezoek of dierenartsbezoek, dan worden hiervan gegevens (facturen, verklaring e.d.) bij de verslagen gevoegd.

Indien de melder niet weet wie de eigenaar / houder van de hond is, onderzoekt de boa of hij achter de naam van de eigenaar / houder kan komen. Bijvoorbeeld naar aanleiding van eerdere meldingen.

Indien de eigenaar / houder van de hond niet te vinden is, wordt de melder hiervan in kennis gesteld en wordt aangegeven dat wij de melding opnemen in het gemeentelijk bestand met betrekking tot bijtincidenten. Mocht bij een volgend bijtincident in die buurt een soortgelijke hond betrokken zijn, dan kan de melding alsnog worden meegenomen.

1.3 Beoordeling bijtincident

Na het verzamelen van de gegevens wordt het incident door de gemeente beoordeeld en gekwalificeerd. Uitgangspunt in onze gemeente is, zoals gezegd, dat iedereen zich vrijelijk in de openbare ruimte moet kunnen bewegen en iedereen zijn werk moet kunnen uitoefenen, zonder gebeten of aangevallen te worden door honden.

Veelal zal een eigenaar van een hond de uitgangspunten van de gemeente kunnen onderschrijven. In de situatie dat een eigenaar - desgevraagd - besluit vrijwillig afstand doet van de hond, ligt er geen taak meer voor de gemeente. Het dossier kan dan gesloten worden.

In de situaties dat er geen afstand wordt gedaan, wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende bijtincidenten. Afhankelijk van de kwalificatie wordt er dan opgetreden. De gemeente hanteert bij incidenten de kwalificaties lichte en ernstige bijtincidenten.

1.3.1 Lichte bijtincidenten

Er wordt van een lichte bijtincident gesproken wanneer een hond een ander dier of persoon bijt, waarbij er sprake is van gering letsel. Van gering letsel wordt gesproken indien niet direct medische behandeling noodzakelijk is.

1.3.2 Ernstige bijtincidenten

Er wordt van een ernstig bijtincident gesproken:

1. wanneer een hond een persoon of een andere hond bijt of aanvalt, waarbij er sprake is van meer dan gering letsel;
2. wanneer meerdere lichte bijtincidenten plaatsvinden binnen een periode van drie jaar;
3. in ieder ander geval dat door het college als ernstig wordt aangemerkt.

Van meer dan gering letsel is sprake indien er wel medische behandeling nodig is.

1.4 Maatregelen naar aanleiding van bijtincidenten

Indien er sprake is van een licht bijtincident, dan wordt een waarschuwingsbrief verzonden naar de eigenaar / houder van de hond. De melder van het incident krijgt een afschrift van deze brief. Deze brief is geen besluit in de zin van de Awb, dus staat hiertegen geen bezwaar of beroep open. Een licht bijtincident wordt bij een tweede melding van een licht bijtincident binnen drie jaar opgeschaald naar een ernstig bijtincident.

In de waarschuwingsbrief wordt aangegeven dat de gemeente het vanuit het oogpunt van openbare orde en veiligheid onacceptabel vindt dat een mens of dier gebeten wordt. Voorts wordt van de eigenaar / houder wel verwacht dat hij alle maatregelen zal treffen om herhaling van een dergelijk incident te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door uit voorzorg de hond aan te lijnen en te muilkorven op openbaar gebied.

Indien er sprake is van een ernstig bijtincident is het uitgangspunt dat het college besluit tot gevaarlijk verklaring van de hond op grond van artikel 80 Apv. De consequentie hiervan is het opleggen van een aanlijn- en/of muilkorfgebod.

In beginsel leggen wij daarbij zowel een aanlijn- als een muilkorfgebod op. Er zijn echter situaties denkbaar dat alleen een aanlijngebod voldoende is om een herhaling van een bijtincident te voorkomen. Dit is afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

De eigenaar / houder / verzorger ontvangt een voorgenomen besluit tot gevaarlijkverklaring waarin de aanleiding wordt beschreven en de voorgenomen maatregelen zijn opgenomen. Binnen één week kan een zienswijze naar voren worden gebracht. Vervolgens wordt een besluit genomen en indien de gevaarlijkverklaring wordt gehandhaafd dient vanaf dat moment de hond aangeliind te worden en/of een muilkorf te dragen.

Bij een ernstig bijtincident *kan* er ook aanleiding zijn om nader onderzoek te gelasten (gedragstest). Voor de ernstige of herhaalde overtreding hebben we soms ook te maken met maatschappelijke onrust binnen een wijk of directe omgeving. Om deze onrust weg te nemen is het soms van belang dat we ook maatregelen nemen. Indien daar niet vrijwillig aan meegewerkt wordt door de eigenaar, verzorger of houder van de hond, kan op dat moment ook inbeslagname van de hond aan de orde zijn. De inbeslagname kan plaatsvinden op grond van artikel 172 Gemeentewet. In een dergelijk geval zal als criterium gelden dat door de (dreigende) overtreding de openbare orde wordt bedreigd of verstoord. Na inbeslagname en nadat de gedragstest door een gecertificeerde instelling is uitgevoerd, zal vervolgbesluitvorming plaatsvinden. Die vervolgbesluitvorming is afhankelijk van de resultaten van de gedragstest. Daarover later meer.

Er zijn diverse uitspraken gedaan over de toepassing van de zogeheten 'lichte bevelsbevoegdheid' op grond van artikel 172 lid 3 Gemeentewet waarbij honden in beslag worden genomen.

Er moet sprake zijn van een 'concreet en actueel gevaar voor de openbare orde' (ECLI:NL:RBZWB:2014:6222).

Ook mag deze bevoegdheid slechts in uitzonderingssituaties toegepast worden. 'Van zo'n situatie zal in het algemeen eerst sprake kunnen zijn indien er geen andere, minder vergaande maatregelen aanwendbaar zijn.' (ECLI:NL:RBGRO:2005:AU1024).

Toepassing moet ook voortvarend plaatsvinden: 'De rechtbank is van oordeel dat aan het situatiecriterium is voldaan. Op 3 september 2013 kreeg verweerder wetenschap van het incident dat zich de avond ervoor had voorgedaan, waarna verweerder, gezien de uiteenlopende verklaringen over de gebeurtenissen van enerzijds de eigenaar van de border collie en anderzijds eiser, heeft gewacht tot verweerders gemachtigde (tevens coördinator integrale veiligheid en handhaving) de beschikking kreeg over de foto's van de verwondingen van de border collie. Direct na het ontvangen van de foto's, waaruit bleek dat de collie inderdaad gebeten was, heeft verweerder het primaire besluit genomen. Dit is voldoende spoedig om de bevoegdheid die volgt uit artikel 172, derde lid, van de Gemeentewet, aan te wenden.' (ECLI:NL:RBOBR:2014:3103).

Bedreiging of verstoring van de openbare orde kan aan de orde zijn, indien gevoelens van onrust ontstaan in de omgeving waar de hond normaliter verblijft. Dit kan blijken uit de ingewonnen informatie, een bestuurlijke rapportages of uit processen-verbaal van bevindingen. Ook het gedrag van de eigenaar van de hond kan hiertoe aanleiding geven. De eigenaar bagatelliseert bijvoorbeeld het incident waardoor een gerechtvaardigde vrees voor herhaling bestaat en uit het dossier blijkt dat het probleem ook niet alleen bij de hond ligt.

In een situatie waarbij de openbare orde wordt bedreigd of verstoord door (dreigende overtreding, zal na inbeslagname zoals aangegeven nader onderzoek gedaan moeten worden om te komen tot vervolgbesluitvorming. Door een gecertificeerde instelling zal bezien worden onder welke voorwaarden de hond kan terugkeren, of de hond elders herplaatst moet worden of - in overleg met het OM - geëuthanaseerd moet worden. De kosten die gepaard gaan met de inbeslagname op grond van artikel 172 Gemeentewet kunnen niet verhaald worden.

Zoals eerder opgemerkt beschrijft dit beleid alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Indien er sprake is van strafbare feiten kan er ook strafrechtelijk opgetreden worden en ook dan kan inbeslagname aan de orde zijn.

Bij alle hierboven beschreven maatregelen geldt dat dit besluiten zijn op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Belanghebbenden kunnen dan ook in bezwaar en beroep.

3 Handhaving en sancties

Indien een hond als gevaarlijk of hinderlijk is aangemerkt op grond van artikel 80 van de Apv, zal toegezien worden op het naleven van het opgelegde aanlijn- en/of muilkorfgebod. Het overtreden van het aanlijn- en/of muilkorfgebod is strafbaar gesteld in onze Apv. Dit betekent dat zowel politieambtenaren als gemeentelijke opsporingsambtenaren een bestuurlijke strafbeschikking mogen uitschrijven. De boete in 2016 bedraagt €230,00.

Met het beboeten kan directe handhaving plaatsvinden en bestraffen we de overtreder. Hiermee wordt uiteraard ook een prikkel afgegeven om normconform gedrag te vertonen. Er zijn situaties denkbaar dat het - herhaaldelijk - uitschrijven van een boete niet leidt tot het naleven van artikel 80 van de Apv. De hond blijft dan los of zonder muilkorf rondlopen. In dat geval gaat de gemeente over tot het opleggen van een last onder bestuursdwang.

Het opleggen van een last onder bestuursdwang betreft het herstellen in een normale toestand door het ongedaan maken, beëindigen of voorkomen van de overtreding. Bij het opleggen van een last onder bestuursdwang wordt een termijn gegeven waarbinnen de overtreder de hond alsnog dient aan te lijnen en/of te muilkorven. De termijn is gesteld op 48 uur. Indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd, zal worden overgegaan tot feitelijk handelen door de hond in beslag te nemen. Daarmee wordt de overtreding effectief beëindigd en nadere overtreding voorkomen. Tussen het constateren van de overtreding en het daadwerkelijk ingrijpen kan enige tijd zitten nu de eisen van zorgvuldigheid bij het toepassen van bestuursdwang in acht genomen moeten worden.

Er kan zich echter een situatie voordoen dat de situatie dermate spoedeisend is dat het bestuursorgaan de beslissing tot toepassing van bestuursdwang niet tevoren op schrift kan stellen en dit dus achteraf plaatsvindt. Spoedeisende bestuursdwang kan bijvoorbeeld worden toegepast indien inbeslagname van de hond noodzakelijk is, maar er op het moment van de overtreding niet direct sprake is van verstoring is van de openbare orde.

Het geschonden belang in deze is de veiligheid van inwoners, hun gasten en hun dieren. Zij moeten zich zonder gebeten te worden vrijelijk in de openbare ruimte kunnen bewegen. In dat geval zal de gemeente op kosten van de eigenaar, verzorger of houder over gaan tot inbeslagname en opslag van de hond. Daarmee lost de gemeente zelf, op kosten van de overtreder, de gevaarlijke situatie op. Een gedragstest zal vervolgens moeten uitwijzen wat er met de hond moet gebeuren. Deze gedragstest wordt uitgevoerd door een gecertificeerde instelling.

Op basis van de uitkomsten van de gedragstest is het mogelijk dat de hond onder voorwaarden (bijvoorbeeld door het volgen van cursussen) terug kan naar de eigenaar of elders wordt herplaatst of - in overleg met het OM- geëuthanaseerd.

De inbeslagname en het afdwingen van een gedragstest kan door de gemeente op twee manieren plaatsvinden:

1. Het college is in het algemeen bevoegd om bestuursdwang toe te passen bij het overtreden van voorschriften op basis van artikel 125 Gemeentewet en artikel 5:21 en volgende van de Algemene wet bestuursrecht;

2. De burgemeester is bevoegd daar waar dat door de (dreigende) overtreding de openbare orde wordt bedreigd of verstoord toepassing te geven aan artikel 172 Gemeentewet. De burgemeester bedient zich hierbij van de politie.

In beide gevallen is sprake van besluitvorming op grond van de Algemene wet bestuursrecht en kan een belanghebbende hiertegen rechtsbescherming inroepen.

De feitelijke inbeslagname van de hond wordt uitgevoerd door de politie, toezichthouders van de gemeente Tilburg en/of door de Boa's van de gemeente Tilburg.

De keuze voor welke manier wordt gebruikt, is afhankelijk van de impact van het incident op de omgeving. Niet iedere overtreding verstoort of bedreigt per se de openbare orde. In dat geval is er in beginsel geen ruimte om toepassing te geven aan artikel 172 Gemeentewet en zal het reguliere handhavingstraject gebruikt worden.

Kostenverhaal

In de situatie dat het college bestuursdwang toepast, zullen de daarmee gepaard gaande kosten verhaald worden op de eigenaar / houder van de hond. Hierbij kan gedacht worden aan de kosten van transport, opslag, noodzakelijke verzorging (voedsel) en het uitvoeren van de gedragstest.

4 Heroverweging van het aanlijn- en/of muilkorfgebod

De eigenaar of houder van een hond, die een aanlijn- en/of muilkorfgebod opgelegd heeft gekregen, kan handelingen verrichten waardoor het college het besluit heroverweegt. De eigenaar van de hond kan de hond zelf laten onderzoeken door een daartoe gecertificeerde instelling. Dit gebeurt op zijn kosten. Indien uit het onderzoek blijkt dat de hond geen gevaar (meer) vormt, of indien de eigenaar en/of hond (een) cursus(sen) heeft/hebben gevolgd, die door de onderzoeker wordt voorgesteld, kan het college het besluit gevaarlijk verklaren van de hond heroverwegen.

Het college zal het resultaat van het onderzoek meenemen in de heroverweging van het besluit. Mocht het college bij de heroverweging afwijken van het advies van de onderzoeker, dan zal dit in het besluit worden gemotiveerd.

5 Afwijken beleid

In dit beleid is vastgelegd hoe de gemeente omgaat met bijtincidenten. Deze incidenten zijn afhankelijk van de situatie. In voorkomende gevallen is het voor het college mogelijk om af te wijken van het bovenstaande beleid, zowel met lichtere maatregelen als met verzwarende maatregelen. Dit betekent dat stappen kunnen worden overgeslagen, dan wel dat een lichtere vorm kan worden gekozen bij het afhandelen van een melding.

Redenen voor lichtere maatregelen kunnen zijn:

- het gevolgd hebben van een cursus;
- maatregelen treffen, zoals de hond altijd aangelijnd uitlaten;
- de reden voor het bijtincident is gelegen in zelfverdediging van de hond.

Redenen voor verzwarende maatregelen kunnen zijn:

- als de eigenaar het incident bagatelliseert;
- als de eigenaar de hond heeft aangezet tot bijten.

Bij afwijking van het beleid, wordt dit gemotiveerd. Wij achten deze mogelijkheid om van het beleid af te wijken van groot belang, juist omdat een goede afhandeling van een bijtincident afhankelijk is van de specifieke aard en omvang van het geval.

Bijlage I Definities

<i>Awb</i>	Algemene wet bestuursrecht.
<i>Ernstig bijtincident</i>	van een ernstig bijtincident is sprake: 1. wanneer een hond een persoon of een andere hond bijt of aanvalt, waarbij er sprake is van meer dan gering letsel; 2. wanneer meerdere lichte bijtincidenten plaatsvinden binnen een periode van drie jaar; 3. in ieder ander geval dat door het college als ernstig wordt aangemerkt.
<i>Ernstig letsel</i>	van ernstig letsel is sprake bij een verwonding waarbij medische behandeling noodzakelijk is.
<i>Gering letsel</i>	lichte verwonding waarbij niet direct een medische behandeling noodzakelijk is.
<i>Gevaarlijk verklaren</i>	indien het college een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan het de eigenaar van de hond een kort aanlijngedod of een kort aanlijn- en muilkorfgebod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een openbare plaats.
<i>Kort aanlijnen</i>	aanlijnen van een hond met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, die niet langer is dan 1,50 meter.
<i>Licht bijtincident</i>	van een licht bijtincident is sprake wanneer een hond een ander dier of persoon bijt, waarbij er sprake is van gering letsel.
<i>Muilkorf</i>	een muilkorf vervaardigd van stevig kunststof of van stevig leer, of van beide stoffen, die door middel van een stevige leren riem zodanig rond de hals is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van een mens niet mogelijk is en die zodanig is ingericht dat de hond niet kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek van de hond toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn.

Bijlage II Wetsartikelen

Artikel 80 Apv Tilburg (Gevaarlijke honden)

1. Het is de eigenaar, houder of verzorger van een hond alsmede hij die een hond onder zijn hoede heeft, verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen op of aan de weg of op het terrein van een ander:
 - a. anders dan kort aangelijnd, nadat het college de eigenaar, houder of verzorger van een hond dan wel hem, die een hond onder zijn hoede heeft schriftelijk heeft meegedeeld, dat het die hond gevaarlijk of hinderlijk acht en het een aanlijngesbod in verband met het gedrag van die hond noodzakelijk vindt;
 - b. anders dan kort aangelijnd en voorzien van een muilkorf, nadat het college de eigenaar, houder of verzorger van een hond dan wel hem, die een hond onder zijn hoede heeft, schriftelijk heeft meegedeeld, dat het die hond gevaarlijk of hinderlijk acht en het een aanlijn- en muilkorfgebod in verband met het gedrag van die hond noodzakelijk vindt.
2. In het eerste lid wordt verstaan onder:
 - a. [Vervallen per 23-09-2012]
 - b. kort aanlijnen: aanlijnen van een hond met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, die niet langer is dan 1,50 meter.
3. [Vervallen per 23-09-2012]

Artikel 137 Strafbepaling Apv Tilburg

Overtreding van het bij of krachtens de in deze verordening opgenomen artikelen en de op grond van artikel 1:4 daarbij gegeven voorschriften en beperkingen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 172 Gemeentewet

1. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
2. De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
3. De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.
4. De commissaris van de Koning geeft, indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan van zodanige ordeverstoring zulks noodzakelijk maakt, de burgemeesters in de provincie zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen met betrekking tot het door hen ter handhaving van de openbare orde te voeren beleid. De aanwijzingen worden zo enigszins mogelijk schriftelijk gegeven.

Artikel 5:21 Algemene wet bestuursrecht

Onder last onder bestuursdwang wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:

- a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
- b. de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Artikel 5:23 Algemene wet bestuursrecht

Deze afdeling is niet van toepassing op optreden ter onmiddellijke handhaving van de openbare orde.

Artikel 5:31 Algemene wet bestuursrecht

1. Een bestuursorgaan dat bevoegd is om een last onder bestuursdwang op te leggen, kan in spoedeisende gevallen besluiten dat bestuursdwang zal worden toegepast zonder voorafgaande last. Artikel 5:24, eerste en derde lid, is op dit besluit van overeenkomstige toepassing.
2. Indien de situatie zo spoedeisend is, dat een besluit niet kan worden afgewacht, kan terstond bestuursdwang worden toegepast, maar wordt zo spoedig mogelijk nadien alsnog een besluit als bedoeld in het eerste lid bekendgemaakt.

Artikel 5:31d Algemene wet bestuursrecht

Onder last onder dwangsom wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:

- a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
- b. de verplichting tot betaling van een geldsom indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Bijlage III Schema

